

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Вимоги часу та розпочата інтеграція української освіти у європейський простір орієнтують викладачів іноземних мов на використання методів, що сприяють розвитку творчих засад особистості та формуванню комунікативної компетенції студентів. Комунікативна компетенція має комплексний характер, її складовими є мовленнєва, мовна або лінгвістична, соціокультурна та компенсаторна компетенції.

Мовленнєва компетенція означає здатність передавати та сприймати інформацію іноземною мовою, що вивчається. *Мовна або лінгвістична компетенція* це — формування вмінь оперувати мовними засобами (фонетичними, орфографічними, лексичними та граматичними). Варто зазначити, що знання цих засобів має цінність лише тоді, коли вони є передумовою формування умінь користуватися цим матеріалом. Ця компетенція має на увазі знання про систему мови, що вивчається, та різні способи вираження думок рідною та іноземною мовами. *Соціокультурна компетенція*. Для того, щоб відбувся акт спілкування, необхідне не лише володіння загальними для співбесідників мовними засобами, але й загальним об'ємом знань, це, зокрема, знання, що були вироблені певним народом та відображають його культуру, побут та звичаї. Так, безглуздою з погляду іноземця буде така реалія, як «backwoodsman», а для кожного англійця це означає «член палати лордів, що рідко буває на засіданнях». Так, для здійснення реального та ефективного спілкування необхідні знання про соціокультурні реалії країни, мова якої вивчається. У цьому й полягає функція соціокультурної компетенції. Суть *компенсаторної компетенції* полягає у тому, щоб компенсувати нестачу мовних засобів у процесі спілкування. До таких умінь можна віднести, наприклад, вміння описати поняття, не знаючи відповідного слова, використання простих речень замість складних і т. ін.

Поява за останні десятиріччя низки методів навчання іноземних мов, які спрямовані на формування комунікативної компетенції студентів, а також на розвиток і самовдосконалення особисто-

сті, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створює передумови для ефективного поліпшення навчального процесу в українських освітніх закладах.

Одним з найважливіших підходів до викладання іноземних мов було і залишається комунікативно-спрямоване навчання, головним для якого є навчання через навчальну комунікативну діяльність, наближену до реальної. Поведінка студента в умовах мовленнєвого спілкування сприймається перш за все як активна та діяльнісна реалізація мовних, психологічних та соціокультурних знань, необхідних для ефективного іншомовного спілкування. Ці знання включають оволодіння мовою як дискурсом, тобто як засобом вираження думки у тексті. Такі знання мають на увазі володіння засобами побудови усних та письмових текстів різних жанрів (дискурс електронної пошти, «чату», неформального та ділового спілкування, особистих та офіційних листів тощо). Це передбачає урахування індивідуально-психологічних особливостей учасників спілкування та їх соціокультурний досвід.

Комунікативні завдання сьогодні проходять серйозну перевірку на ефективність. У класичному комунікативно-орієнтованому навчанні використовуються завдання діяльнісного характеру, які можна поділити на дві групи: «функціонально-комунікативні» (functional communication activities) та «взаємодія у групі» (social interaction activities).

Функціонально-комунікативні завдання включають порівняння набору малюнків, відновлення логічної послідовності фотокарток або фрагментів тексту, знаходження відсутніх елементів у текстах, формулювання точних інструкцій партнеру для успішного виконання ним завдання, пошук відповіді на запитання шляхом поєднання всіх фактів, відомих іншим учасникам і т. ін.

Взаємодії у групі організуються як вільне спілкування учасників, обмін думками, дискусії, рольові ігри, імпровізації та ін.

Слід зазначити, що ціла низка положень комунікативно-орієнтованого навчання була оцінена критично. Мовленнєві завдання виявилися малоефективними без належної уваги до словникового запасу та граматичних навичок студентів. «Вільне спілкування» виявилось неможливим без засвоєння діалогів, що ілюструють способи та стратегії спілкування. Навчальне спілкування в існуючих посібниках найчастіше будується навколо «вирішення проблем», у ході яких учасники намагаються досягти уявної мети. Дослідження показують, що для природного спілкування у реальному житті важливо оволодіти засобами «підтримуючої бесіди», яка зустрічається набагато частіше.

Ефективність навчання мові є особливо важливим аспектом педагогічного пошуку, оскільки все більше уваги приділяється забезпеченню якості навчальної роботи. У зв'язку з цим переглядається стратегія та тактика оцінювання знань студентів.

Багато питань, що виникають у процесі застосування комунікативно-орієнтованого підходу роблять необхідним критичне осмислення сучасного процесу мовної освіти. Критичний і рефлексивний підходи до методики навчання можливі, якщо поєднати викладання з дослідженням, що проводить сам викладач. Таке викладання називається дослідницьким (exploratory teaching). Навчання з елементами дослідження робить викладача менш залежним від «офіційних» рекомендацій стосовно навчально-виховної роботи, оскільки у нього формується власна система поглядів, переконань та дій. Провідним фактором у процесі навчання стає не застосована методика, а особливість викладача. Кожен викладач може констатувати певні розбіжності між тим, що він запланував, і тим, що зробив насправді. Відтак велике значення мають методичні прийоми, що реалізуються на практиці. Можна зробити висновок, що ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов залежить від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених і практиків. Методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на компетентнісному підході, допомагають розкрити творчий потенціал студентів, сприяють розвитку та вдосконаленню навчального процесу.

Л. А. Бондаренко, А. М. Жулківська, викладач,
кафедра іноземних мов ф-ту маркетингу

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ УСНОЇ МОВИ

В даній статті мова йдеться про навчання студентів немовних ВНЗ, а саме економічних ВНЗ, усної мови. Усна мова, як відомо, складається з двох актів: аудіювання та говоріння. Даний процес є досить складним, і, безперечно, містить у собі багато труднощів.

Під час навчання аудіюванню широко використовуються різні технічні засоби навчання.

Усна мова має два різновиди: діалог та монолог.